

Datum

10 november 2022

Onderwerp

VNG inbreng Wetsvoorstel versterken participatie op decentraal niveau 16 november

Geachte woordvoerders Binnenlandse Zaken,

Op 16 november a.s. kunt u inbreng leveren op het wetsvoorstel versterken participatie op decentraal niveau (36 210). De VNG heeft in een eerder stadium positief gereageerd op het wetsvoorstel tijdens de consultatieronde. Deze reactie is desgewenst [hier](#) te vinden. Wij willen de kansen die dit wetsvoorstel kan bieden optimaal benutten, daar is gepaste ondersteuning voor gemeenten voor nodig.

VNG positief over versterken van participatie op lokaal niveau

De grote maatschappelijke opgaven gaan vandaag de dag niet zonder goede zorgvuldige participatie van inwoners en ondernemers. Zo bouwen gemeenten dagelijks aan het herstel van vertrouwen van inwoners in de overheid. VNG is positief over het wetsvoorstel, waardoor alle gemeenten een participatie verordening gaan opstellen. De VNG heeft een [analyse uitgevoerd van alle coalitieakkoorden](#) die dit jaar gesloten zijn en maar liefst 265 gemeenten (bijna 80%^[1]) geeft aan het herstel van vertrouwen een belangrijk thema te vinden. Vaak vanuit het vertrekpunt dat bouwen aan vertrouwen start met het geven van vertrouwen. Vooruitlopend op de wet versterking participatie geven 20 gemeenten aan dat ze een participatieverordening gaan opstellen.

Belang van uitvoerbare wetgeving

In de Memorie van Toelichting worden verschillende opties beschreven die gemeenten kunnen oppakken. Gemeenten willen hiermee ook daadwerkelijk aan de slag, blijkt uit onze analyse van de coalitieakkoorden^[2]. Daarnaast zien wij ook het belang van het doorontwikkelen van vormen van *blended participatie* (combinatie van fysieke en digitale vormen) om meer mensen de kans te geven om hun stem te laten horen.

De verplichting om een participatieverordening op te stellen is voor gemeenten een behoorlijke uitdaging. Het opstellen van een participatieverordening betekent dat gemeenten de vraag moeten

^[1] Van de 344 Nederlandse gemeenten hebben er 333 een lokaal akkoord (coalitieakkoord, collegeakkoord of raadsakkoord) opgesteld. In de overige gemeenten hebben eerder herindelingsverkiezingen plaatsgevonden. Deze gemeenten zijn daarom niet meegenomen in de analyse van de coalitieakkoorden.

^[2] 38 gemeenten geven aan ruimte te willen maken voor right to Challenge/uitdaagrecht, 34 gemeenten met overheidsparticipatie, 28 met een burgerberaad, 7 met een burgerforum, 19 met een referendum. Er is ook veel aandacht voor het betrekken van jongeren bij de lokale democratie: 16 gemeenten ontwikkelen specifieke jongeren- en jeugdparticipatie, 36 gemeenten willen een jongerenraad, 25 een kinderburgemeester

beantwoorden wat voor gemeente wil je zijn als het over participatie gaat. Vragen als: welk proces en welke instrumenten passen daarbij, wat is de balans tussen de representatieve en de participatieve democratie? Maar ook hoe richt je vormen van overheidsparticipatie en andere democratische vernieuwingen in, waarbij de gemeente primair aansluit bij wensen en voorstellen vanuit de samenleving? Deze vraagstukken zijn niet in één raadsvergadering te behappen en vergen dus een traject dat tijd en inzet van medewerkers kost. Bovendien zijn de antwoorden voor alle 344 gemeenten uniek.

Het vormgeven van participatie behoort tot de core business van gemeenten. Ze zijn hier dagelijks mee bezig. Voor gemeenten is ondersteuning bij de uitvoering cruciaal, zeker gelet op alle actuele beleidsinhoudelijke thema's die bij gemeenten terecht zijn gekomen en nog gaan komen. Het piept en het kraakt regelmatig, terwijl gemeenten net zo goed gecommitteerd zijn aan de doelen van het beleid.

Het ondersteuningsprogramma Democratie in Actie dat liep van 2018 tot 2021 wordt in de Memorie van Toelichting terecht genoemd als succesvol. Dit vraaggerichte programma bood gemeenten de mogelijkheid om de inhoud van de ondersteuning zelf mede vorm te geven, waardoor het goed aansloot op de gemeentelijke uitdagingen en behoeften. Gemeenten wisten dit programma ook te vinden en wij zijn ervan overtuigd dat een dergelijke manier van vraaggerichte ondersteuning gemeenten in staat kan stellen om de participatie op lokaal niveau naar een hoger niveau te tillen.

Bij ons leven op dit moment de volgende vragen:

- ➔ Op welke wijze wil de minister de 344 gemeenten ondersteunen bij de uitvoering van het wetsvoorstel?
- ➔ Is de minister bereid om middelen uit te trekken voor de ondersteuning aan gemeenten bij de uitvoering van het wetsvoorstel?

Denkt de minister dat een vraaggericht ondersteuningsprogramma zoals Democratie in Actie voor dit wetsvoorstel een goede aanvulling kan zijn?